

PSYCHOLOGIE VE ŠKOLNÍ PRAXI

JARO 2016

Zuzana Kročáková

Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody

1. DOCHÁZKA

- ☛ Můžete mít **tři absence**, jejichž důvody mohou být jakékoli (**včetně praxe**, nemoci, kocoviny...), nemusíte se omlouvat.
- ☛ Pokud se nemůžete zúčastnit svého semináře, můžete si jej **týž týden** přijít **nahradit** do jiné seminární skupiny. Bez ohlášení.
- ☛ Semináře se konají **v pondělí** 9.20, 10. 15, 11.10 a 13.00 v uč. 39, **v úterý** v 9.20,10.15 a 13.00 v 39, **ve středu** v 10.15 ve 39.
- ☛ Pokud by měla vaše absence překročit povolené tři, budete mne o tom informovat do 14 dnů od této absence a požádáte si o zadání **náhradní práce** na 7477@mail.muni.cz

Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody

2. PRÁCE V SEMINÁŘI

Aby byl seminář opravdu seminářem, přeju si

...abyste byli přítomni pozorností i myšlenkami.

...abyste přemýšleli, diskutovali, ptali se a oponovali.

...abyste přinášeli svá témata, zkušenosti, názory, postřehy.

...abyste byli otevření, vytvářeli si názory a přijímali nové úhly pohledu na známé věci.

...abyste si chtěli něco odnést, ne jen sedět.

To by byla krása.

Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody

3. DOMÁCÍ ÚKOLY

- * Namísto obvyklé seminární práce můžete vypracovávat krátké domácí úkoly, které doplňují témata seminářů.
- * Úkoly budou spočívat v odpovědi na otázku či myšlenkové a názorové reakci na text či video. Výsledkem bude souvislý text odborného charakteru.
- * Podrobné zadání každého úkolu bude přidáváno do této prezentace.
- * Úkoly odevzdáte v papírové (nikoli elektronické) podobě na nejbližším semináři. (Úkoly nelze odevzdávat zpětně, max. o týden později.)
- * Jde mi o obsah, takže stačí, budou-li psané rukou na důstojném kusu papíru (žádné hlavičky, logo univerzity, titulní strana, abstrakt v angličtině a poděkování rodičům).
- * Na každém úkolu bude vaše jméno, číslo úkolu + označení skupiny, do níž patříte (např. út 9.20).

podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 4. ZAKONČENÍ SEMINÁŘE

- * V případě, že odevzdáte méně než 8 domácích úkolů, zadám vám závěrečnou seminární práci.
- * Seminář bude zakončen zápočtovou písemkou, jejímž hlavním účelem bude, abyste si připomněli, že jste chodili na seminář že se na něm něco dělo.
- * Pokud budete mít nějaký problém, komunikujte se mnou **včas**. Jsem ochotná se s vámi na leččems domluvit, pokud budete svou situaci řešit hned. Ale jsem velmi nevstřícná k prohlášením typu: „*Já jsem nevěděl/a a já jsem myslel/a, že...*“ na konci semestru.

TÉMATA SEMINÁŘE

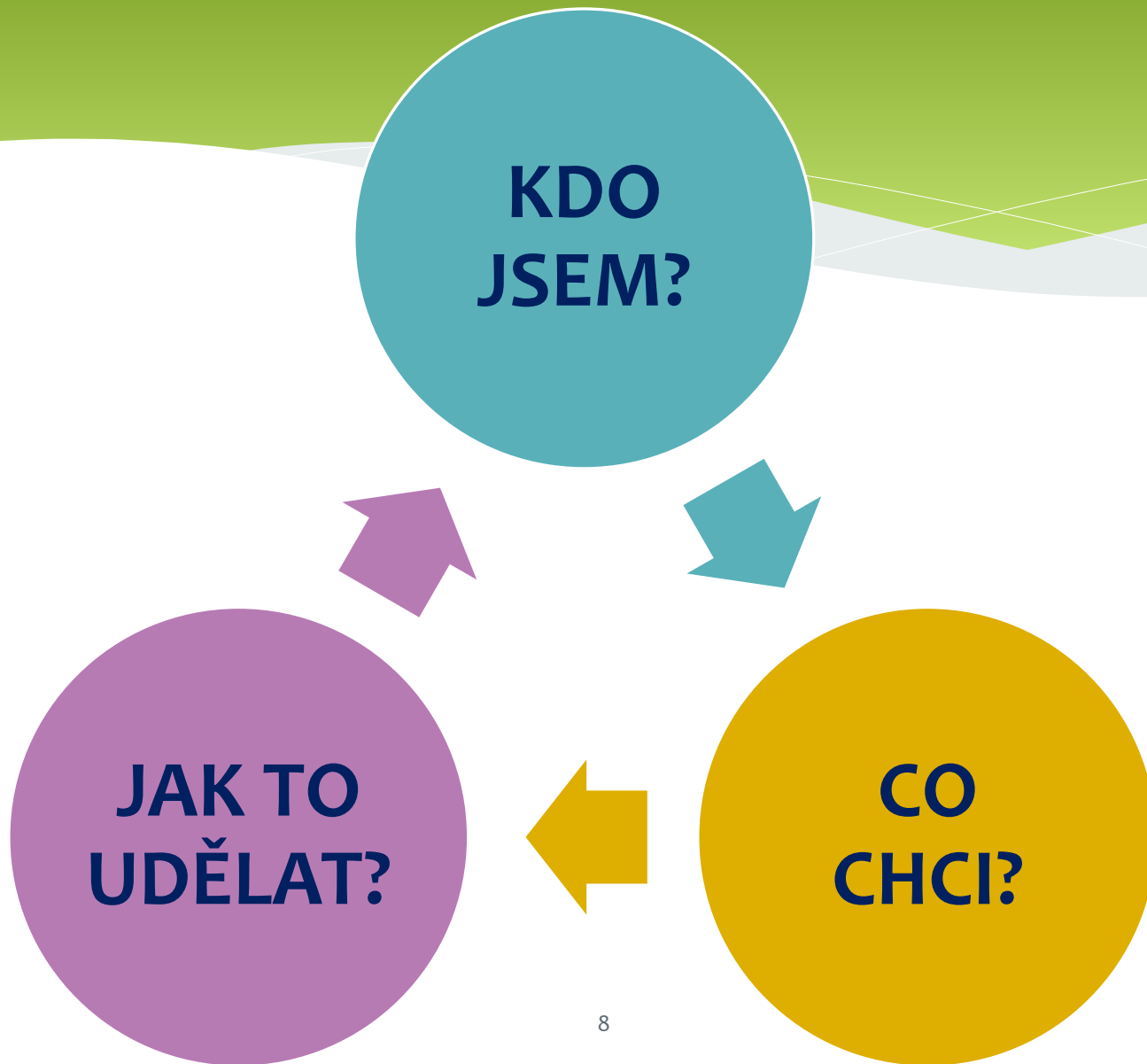
- * já pedagog
- * vnitřní motivace
- * práce s cílem
- * kultura zpětné vazby
- * hodnocení, známkování
- * udržování kázně
- * zvládání vlastních emocí
- * zvládání konfrontačních situací
- * vztahy se žáky
- * vědomé řízení třídy
- * spolupráce s rodiči

CÍLE SEMINÁŘE

Nabýt vědomostí, dovedností, zkušeností, které vám pomohou:

- ...být takovým pedagogem, jakým chcete být
- ...najít si vlastní cestu, na níž budete spokojeni
- ...být žákům průvodcem, mentorem, facilitátorem učení, vzorem, ne nepřítelem
- ...zvládat vlastní emoce, frustraci a stres
- ...vychovávat s respektem
- ...vést odpovědnosti prostřednictvím svobody
- ...vzdělávat, nejen učit
- ...nepromarnit svou autoritu
- ...vědomě řídit třídu
- ...hodnotit tak, aby to mělo přínos pro všechny zúčastněné
- ...budovat ve třídě zdravé vztahy
- ...být si s rodiči navzájem pomocníky
- ...hledat inspiraci, nechat si pomoci
- ...a nestát se krávou učitelkou

ZDROJE JISTOTY, STABILITY

Pedagog a sebepoznání

CO POTŘEBUJU VĚDĚT O SOBĚ?

vzhledem ke své pedagogické profesi

...aby mi to pomohlo být dobrým/lepším?

...aby mi to pomohlo být spokojený?

Fred Korthagen: „Vědomě učíme to, co víme,
nevědomě to, co jsme.“

Co potřebuju vědět o sobě?

Motivace a učení

- ✓ Člověk je k učení předurčen, připraven, nastaven...
- ✓ Rodí se nedokonalý, aby se mohl učit.
- ✓ Učení mu poskytuje evoluční výhodu adaptace na vnější přírodní i sociální podmínky.
- ✓ Při pochopení věcí mozek vyplavuje endorfiny, učení nám přináší uspokojení.
- ✓ Tudíž není pravda, že kdyby děti nebyly k učení nuceny, nic by se nenaučily.

3 S vnitřní motivace k učení

SVOBODA

= rádi se učíme to, co si sami vybereme, způsobem a v čase, který vyhovuje našemu způsobu práce s informacemi

SMYSL

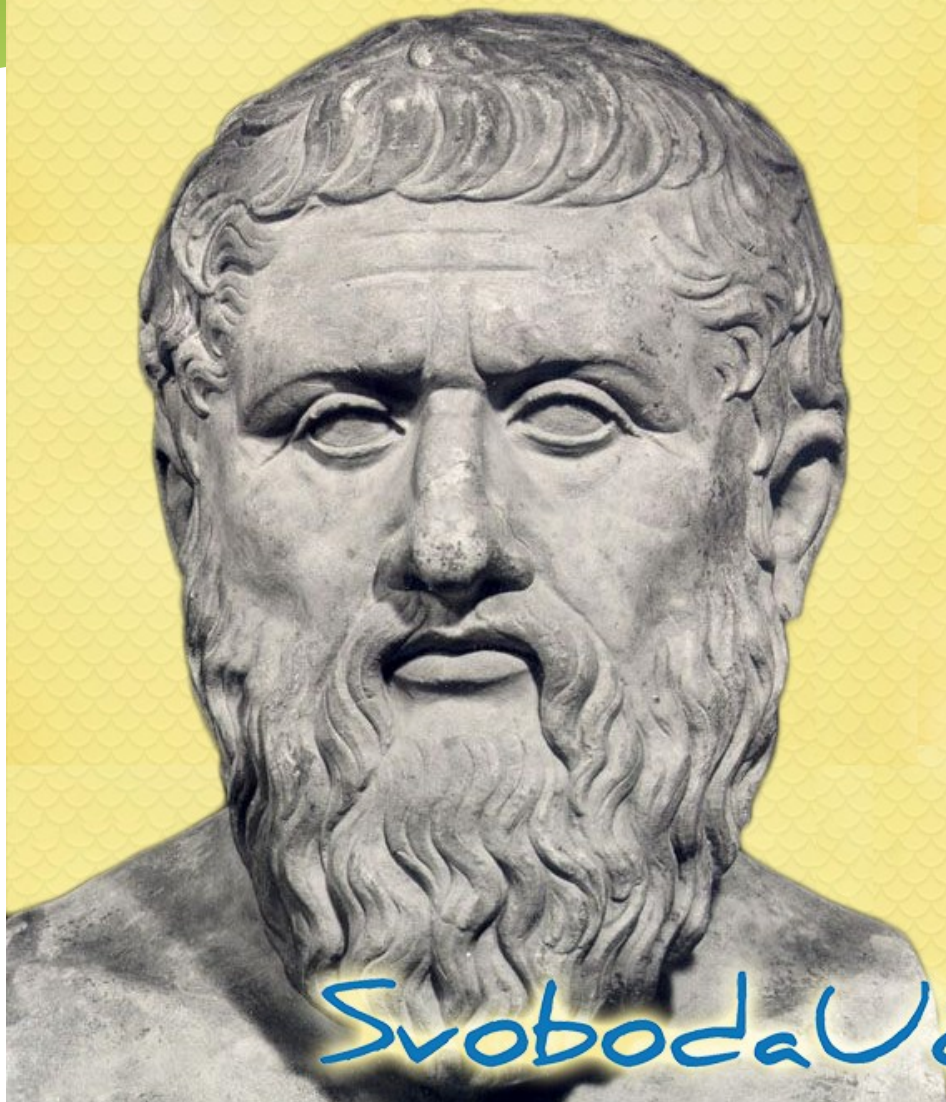
= informace a dovednosti, které nám dávají smysl, připadají nám užitečné v nejširším smyslu slova, paměť dobře uchovává a my máme přirozenou touhu se je naučit

SPOLUPRÁCE

= učení je snazší, můžeme-li si zvolit sociální prostředí, v němž se učíme; přítomnost druhých nás motivuje a inspiruje

Jana Nováčková: Mýty ve vzdělávání

„Vědomosti získané na základě donucení
se neudrží na mysli.“ - Platón

SvobodaUčeni.cz

Jak funguje mozek?

- * Mozek přemýšlí rád, při řešení problémů vyplavuje do krve endorfiny.
- * Paměť je nastavena tak, že dobře uchovává věci, které nám dávají **smysl**, v nichž vidíme užitek.
- * Smysl zároveň slouží jako motivace učit se.
- * Dává nám to smysl, protože:
 - ✓ je to pro nás užitečné, přináší to nějaký zisk
 - ✓ získáváme tím sociální kredit, status, někdy i moc a vliv
 - ✓ usnadňuje nám řešit problémy
 - ✓ dává nám pocit seberozvoje, seberealizace, zvyšuje sebevědomí
 - ✓ vědět je exkluzivní a dává exkluzivitu svému nositeli
 - ✓ přibližuje nás našemu cíli (či vyššímu cíli, hodnotě)
 - ✓ ...

VNĚJŠÍ MOTIVACE

„Klasické školy fungují převážně na vnější motivaci. Uplatňování vnější motivace souvisí s mocenským vztahem k dětem. Děti si na to snadno zvyknou, mnohé se s tím i ztotožní. Vytváří to postoj k životu, k mezilidským vztahům, k práci, že budu dělat jen to a takovým způsobem, abych nebyla potrestaná nebo abych získala odměnu. Ne víc.“

Jana Nováčková

O svobodných školách

Film o svobodné škole Sudbury Valley, na nějž jsme se dívali ve druhé hodině semináře:

<http://youtu.be/2pQyXgrXrIE>

Film o učení a zkušenostech absolventů Zaměření a intenzita (13 min)

<https://www.youtube.com/watch?v=5uV6hZ4b57g>

V odkazech najdete i filmy o fungování školní rady, soudní komise a i o podobných školách ve světě.

Co umožňuje svoboda při učení (se)

- ✓ budovat a rozvíjet **zodpovědnost** (nejen) za vlastní učení a jeho výsledek 🖱 bez možnosti volby nevzniká pocit odpovědnosti, pouze poslušnost
- ✓ zároveň vás odpovědnost za vlastní chování a jeho důsledky činí **méně závislími** na ostatních a jejich hodnocení 🖱 nečekáte, až za vás někdo něco zařídí, až za vás rozhodne, až vás za něco pochválí či odmění – víte, že je to na vás
- ✓ **hledat a rozvíjet vlastní potenciál** 🖱 dosáhnout svého maxima – jednak si můžete vyzkoušet, k čemu máte dispozice, jednak pak můžete zkusit jejich limity (neuspokojí vás dosažení „jedničky“)
- ✓ nevytváří „mus“, **nečiní** z učení a poznávání nucenou **povinnost** 🖱 negeneruje odpor a potřebu úniku 🖱 nevytváří ostrou hranici mezi povinnostmi a volným časem, je prostě jen čas a je na mně, jak s ním hospodařím
- ✓ rozvíjí sebepoznání a sebevědomí 🖱 mohu si vážit sám sebe, protože, co umím, jsem se naučil vlastní zásluhou

DOMÁCÍ ÚKOLY

5. domácí úkol z 21. a 22. a 23. března

Vzhledem k velikonočním svátkům bude úkol nenáročný s výběrem.

Vyberte si jeden z následujících textů či video a po jeho „konzumaci“ k němu napište krátkou glosu (např. co vás zaujalo, oslovilo a proč, s čím nesouhlasíte a proč, s čím máte stejnou/odlišnou zkušenost a co z ní pro vás vyplývá...

* O mapách učebního pokroku vedle/namísto známek u nás.

http://zpravy.idnes.cz/mapy-ucebniho-pokroku-06d-/domaci.aspx?c=A141202_095406_domaci_zt

+ odkaz přímo na mapy: <https://mup.scio.cz/#>

* O vztazích učitel a žák a o tom, že každé dítě potřebuje hrdinu.

(My favorite, ta paní je úžasná a inspirativní.)

http://www.ted.com/talks/rita_pierson_every_kid_needs_a_champion?utm_medium=on.ted.com-twitter&source=twitter&awesm=on.ted.com_sUGS&utm_content=addthis-custom&utm_campaign&utm_source=t.co&language=cs#t-55092

* O tom, jaký vliv má učitel na výkony žáků, výsledky experimentu.

<https://www.scio.cz/o-vzdelavani/trendy-ve-vzdelavani/dobri-ucitele.asp>

Důležitá poznámka k úkolům

- * Úkol by měl mít převážně odborný charakter, takže pokud v něm něco tvrdíte, mělo by to být podepřené argumenty, zkušeností, názorem autority či výzkumem (jinak se blíží hospodskému tlachání)
- * Vždycky, i když to tam nebude explicitně napsáno, by úkol měl sloužit k hlubšímu uvažování nad tématem či problémem. Měli byste se pokusit nahlédnout i pod to, co je na povrchu, mělo by být vidět, že jste u úkolu přemýšleli a nenapsali tam první, co vás napadlo. Pak to bude mít smysl pro vás i pro mne.
- * Přečtěte si zadání, celé, a pak ho následujte, celé. Nevypouštějte ani začátek ani konec, prosím, a odpovídejte na položené otázky. Budu ráda, když mi odpovíte i na něco, na co jsem se neptala, ale až po zodpovězení zadání.
- * Nepište emocemi. Pokud vás text či zadání popudí, rozhoří, nadzvedne atp., nepište. Vychladněte a pak argumentujte.
- * Úkoly, které se výrazně minou se zadáním, budou povrchní, odbyté, šité horkou jehlou, nemusejí být akceptovány, tj. započítány

Úkoly na praxi

1. Ústní zkoušení a hodnocení

V rámci praxe vyzkoušejte alespoň dva studenty ústně a pak je ohodnoťte. Konzultujte své hodnocení s vedoucím učitelem.

2. Reflexe vlastní **strategie řízení třídy** a reflexe strategie řízení třídy

Po vlastní výuce na praxi vyplňte on-line dotazník (40 otázek) a nechte jej vyplnit (anonymně) v papírové verzi i cvičného učitele. Jeho/její odpovědi pak přepište do online systému.

VÝBĚR Z HROZNŮ

Z vašich domácích úkolů vybírám ty nejčastěji zmiňované, zajímavé, neotřelé, vtipné či jinak pozoruhodné odpovědi, názory, postřehy.

Výběr je subjektivní (jak jinak), ale budu se snažit, aby nebyl tendenční.

Vybrané **≠** správně či souhlas.

1. domácí úkol z 22., 23. a 24. února

Představte si, že svět je takový, jaký dnes je, ale školní docházka není povinná. Školy jsou, můžete do nich chodit, ale nemusíte.

JAK BY VYPADALA ŠKOLA, DO KTERÉ BYSTE CHODILI, I KDYBYSTE NEMUSELI?

Uvažujte o tom,

- co se rádi učíte?
- co ve škole potřebujete?
- za jakými učiteli byste rádi chodili?
- za jakých podmínek se vám dobře učí?
- co vás motivuje při učení?
- jaké vzdělání by měla škola poskytnout?
- co je v ní nenahraditelné, co se nemůžete naučit jinde?

Na konec připojte svá očekávání od semináře. Co se chcete naučit, co vás zajímá, co potřebujete, abyste seminář považovali za užitečný?

Výběr z 1. DÚ ŠKOLA

- * místo, kde se necítím být nucený
- * je tu pohyb, sportovní aktivity
- * no stress
- * učil by se, co bych chtěl a potřeboval
- * přizpůsobená žákům a jejich potřebám i handicapům
- * zabývá se aktuálními problémy
- * spolupráce, ne soutěž
- * spolupracuje s rodinou
- * ne povinná, protože povinný = nepříjemný
- * nemusí trvat dlouho, čas ≠ vědomosti
- * nedává písemné DÚ
- * hodnotí pomocí zpětné vazby
- * atmosféra v níž nevadí, že neuspějí
- * rozvíjí osobní potřebu vzdělání, vědění
- * má venkovní prostor
- * názornost, reálný svět
- * malé učící se skupinky, věkově smíšené
- * názory studentů jsou respektovány
- * je dobře zorganizovaná a vytváří jasná očekávání
- * naučí mne, jak se efektivně učit
- * namísto hodin interaktivní workshopy
- * všichni jsou zde spokojení a nikdo nenadává

Výběr z 1. DÚ ŠKOLA

- * musela by nabízet něco, co internet nebo jiná vzdělávací media ne
- * můžu si vybrat, co se budu učit
- * přátelské prostředí, rodinná atmosféra
- * studijní atmosféra
- * klidové, odpočinkové místnosti
- * automat na kávu, knihovna, výtah, učebny jako obývací
- * nejen sezení v lavici
- * místo i tempo učení si můžu přizpůsobit
- * je to místo seberozvoje, sebepoznání
- * připravuje pro praktický život
- * pomůže mi k získání titulu
- * rozvíjí kreativitu
- * poskytne vědomosti, které nám pomohou dosáhnout cílů, komplexního vzdělání
- * rozvíjí kritické myšlení, hledání souvislostí, důvěryhodných zdrojů
- * studenti zažívají úspěch
- * studenti jsou odměňováni hodnocením
- * jsou tu pravidla a kázeň jako cesta k úspěchu
- * věci se dozvídáme tak, že se s učitelem bavíme, povídáme si, probíráme věci ve všech souvislostech

Výběr z 1. DÚ ŠKOLA

- * hodnocení je nastavené tak, aby každý dosáhl úspěchu, jasná kritéria

- * chci se cítit bezpečně
- * chci každý den vidět, co jsem se naučila
- * dá mi vzdělání, které společnost uznává
- * vytváří možnost mluvit cizími jazyky
- * naučí mne písemně i ústně se adekvátně vyjadřovat
- * musí být žlutá
- * naučí, jak zůstat zdravá
- * učí hrou a příběhy

- * má jasná pravidla a hranice

- * dává přehled o světě, základní souvislosti

- * začíná nejdřív 9, případně v 10h, nezvoní
- * možnost učit ostatní, co jsem se naučila, a učit se od ostatních
- * jsou tu centra výuky jednotlivých předmětů
- * ukáže, jaké jsou možnosti v jednotlivých oborech
- * kombinuje žáky různých zájmů a prostředí

Výběr z 1. DÚ UČITELÉ

- * vlídnost, důvěra
- * baví je učení
- * mají ve věcech systém a vytvářejí ho studentům
- * rozumějí tomu, co učí
- * kombinují různé výukové metody
- * vytvářejí dobrou motivaci
- * dokáží obhájit smysl učiva
- * ovlivňují celou osobnost žáka, jeho hodnoty
- * je vidět, že jim na studentech záleží
- * mají názory i na věci mimo svůj obor
- * podporují při řešení problémů, abych na to nebyla sama
- * nepředkládá hotové myšlenky
- * kompetentní, protože není možné se dobrovolně vzdělávat u nekompetentních učitelů
- * nemusí být kapacitou ve svém oboru, měl by být pomocnou rukou
- * chápající mentoři

Výběr z 1. DŮ CO JE NA ŠKOLE NENAHRADITELNÉ

- * spolužáci
- * přátelství
- * týmová spolupráce
- * autorita učitele je jiná než rodičovská
- * vzory
- * setkání s disciplínami, které jinde nepotkáte
- * pěstuje sebekázeň a cílevědomost
- * můžu vidět, jak to mají jiní – učí se, řeší problémy
- * naučím se dobře chovat k druhým, etiku
- * místo vytváření názorů
- * komplexnost jako cíl školy
- * vítězství a zklamání
- * výklad učitele, který vysvětlí, co se jinak těžko chápe

3. domácí úkol ze 7., 8. a 9. února

- * Přečtěte si článek na <http://www.svobodauceni.cz/clanek/odmeny-a-chvaleni>

a článek: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/chvaleni-neni-vselek-precete-si-jak-ho-davkovat-a-v-jakem-slozeni/>

- * ... a napište mi, jak to vidíte jako pedagogové a jaké jsou vaše zkušenosti z dětství.
- * Zároveň se prosím „projděte“ po stránkách **Svoboda učení** a napište mi o konkrétních věcech, které vás tam zaujaly.

Pěkně prosím, necht' jsou vaše úkoly podepsané nahoře, na začátku, a jméno necht' doprovází den a čas vašeho semináře.

Výběr z 3. DÚ ODMĚNY A CHVÁLENÍ

- * Pokud dítě chválíme, pomáháme mu ztotožnit se s jeho dobrými vlastnostmi.
- * Odměna může fungovat, pokud není přislíbena předem, a nedělám-li to tedy s očekáváním odměny.
- * Děti úkol často odbydou, jen aby měli svou hvězdičku, puntík, jedničku...
- * Odměňuji, pokud po dítěti chci něco, co chci jen já, nebo něco, s čím nemusí být srozuměno.
- * Je těžké jinak pracovat s dětmi, které jsou na odměny zvyklé.
- * Je potřeba přemýšlet nad pochvalou/odměnou i trestem, obojí ovlivní vztah.
- * Stěžejním předpokladem „správné pochvaly“ je opravdovost od chválícího.
- * Nemám radost, ze své práce, protože už úzkostlivě přemýšlím, jestli přijde pochvala zvenčí.
- * I tady na škole člověk pro všechna ta zelená políčka zapomene, proč vlastně začal studovat.

4. domácí úkol z 14., 15. a 16. března

1. K ČEMU BY MĚLO (dle vás) SLOUŽIT HODNOCENÍ VE ŠKOLE, ABY BYLO UŽITEČNÉ?

Podotázky

- * Jaký význam má pro žáky, co jim přináší?
- * Jaký význam má pro učitele, k čemu mu slouží?
- * Jaký význam má pro rodiče?

2. NAVRHNĚTE, JAK TO PRAKTICKY UDĚLAT, ABY HODNOCENÍ DOBŘE SLOUŽILO VŠEM STRANÁM?

Pěkně prosím, necht' jsou vaše úkoly podepsané nahoře, na začátku, a jméno necht' doprovází den a čas vašeho semináře.